

© Юлия Глек, перевод и примечания, 2011.

ЧАРЛЬЗ АСТОР БРИСТЕД CHARLES ASTOR BRISTED

ПЯТЬ ЛЕТ В АНГЛИЙСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ FIVE YEARS IN AN ENGLISH UNIVERSITY

(Избранные главы)

Перевод и примечания Юлии Глек

Оригинал здесь <http://www.archive.org/details/fiveyearsingli00brisuoft>

Оглавление

Приложение 2 Задания Классического Трайпоса 1845 г.

Классический Трайпос
Февраль 1845

Продолжительность работы два с половиной часа

Переведите на латынь гекзаметрами:

Black as night
The dungeon **** Two sentinels
In iron armour cased, dim torches held
Before the portal. On her lily cheek
The sullen lustre glared. A fatal draught,
Hemlock or atropa, beside her placed,
Excluded hope; one hand was on the bowl
Irresolute\$ the other propped her brow,
From which neglected the bright ringlets streamed
On her white bosom, which heaved strong and slow.
Beside her stood in hierarchal robes
Ravenna's priest; two damsels tired in white
Seemed bridemaids, listening for the nuptial vow
In that sepulchral chamber.
A gloomy fosse
Yawned thro' the floor, where stood two shapes succinct

For their funereal labours and prepared
To render dust to dust.
Thus willed
Hard Valentinian, to a sister's guilt
Relentless; instant death, and in that vault
Oblivious inhumation; or the choice
Of hymeneal bonds with one abhorred,
Too feeble o'er the imperial throne to cast
Umbrage and fear.
Despairing thrice
The deadly bowl she lifted, and thrice stopped
Appalled.
Slowly at length, with no consenting will,
And eyes averse, she stretched her beauteous hand
To that detested bridegroom, and received
The nuptial blessing, to her anguished heart
Worse than a malediction. Then burst forth
Grief impotent. Grasping the forbidden bowl,
Frantic she strove for what she late refused,
That baneful drink; and, baffled, cast her limbs
Into the loathsome grave, imploring death.*

** отрывок из поэмы «Аттила, король гуннов» (Attila, King of the Huns) Уильяма Герберта (William Herbert, 1778 - 1847). Здесь и далее – примечания переводчика. В листах с экзаменационными заданиями источники, как правило, не указывались. Там, где источник указан составителем, он подписан непосредственно под текстом отрывка, без «звёздочки».*

Лирическими стихами:

* * * *

Again those sounds sweep on,
Crushing the air to sweetness
They came, and they are gone
Again my dreams desert me,
I sit once more alone.

When from some doomed city
Her Gods depart, such sound
Of mixed reproof and pity,
In refluxing airs half drowned,
Is heard at night among the clouds,
By kneelers on the ground.*

** отрывок из стихотворения «Ода эоловой арфе» (Ode to an Eolian Harp) Обри де Вера (Aubrey Thomas de Vere, 1814 – 1902).*

**Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы три часа**

Переведите:

Δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἓν μόνον ἀλλὰ πανταχῆ ἢ ἰσηγορίῃ ὡς ἔστι χρήμα σπουδαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύομενοι μὲν οὐδαμῶν τῶν σφέας περιοικέοντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους, ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων μακρῶ πρώτοι ἐγένοντο. δηλοῖ ὧν ταῦτα ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκάκεον ὡς δεσπότη ἐργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτὸς ἕκαστος ἑωυτῷ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔπρησσαν.

Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἔπεμπον, βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἢ δὲ Πυθίῃ ἀπὸ σφέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, ἐς πολύφημον δὲ ἐξενείκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχιστα δέεσθαι. ἀπελθόντων ὧν τῶν θεοπρόπων, ἐξέφερον τὸ χρηστήριον ἀλίην ποιησάμενοι· ὡς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων αὐτῶν τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τούτων «οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Ταναγραῖοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιέες; καὶ οὗτοί γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι προθύμως συνδιαφέρουσι τὸν πόλεμον· τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ τοῦτο ἦ τὸ χρηστήριον.»*

** Геродот Галикарнасский, «История», кн. 5 «Терпсихора».*

Какой греческий город, связанный с пророчеством оракула, вы привели бы в качестве доказательства утверждения, изложенного в первом абзаце? Можно привести пример из Еврипида.

Какие варианты от перевода допускают глаголы ощущения?

Ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές ἐστι, διότι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῆ εἰκάζεται. οἱ μὲν γὰρ ἵνα διατριβῆ ἀπελθῶν, ὡσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων τροφήν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Τάμωσ, ὧ προσετάχθη, παρεῖχεν, οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγῶν ἐς τὴν Ἄσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφείξ' καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι, ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἔνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τὸ [ἢ τῷ] λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι διατριβῆς ἔνεκα καὶ ἀνοκωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρήει

ἐκέϊσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέροις προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ, εἴ γε ἐβουλήθη*, διαπολεμήσαι ἐπιφανεῖς δήπου οὐκ ἐνδοιαστῶς: κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρωσ τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἦν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναυς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε συλλεγῆναι: ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὐτ' ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέωσ τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας.**

** можно использовать любое общепринятое прочтение по желанию (прим. составителя).*

*** Фукиδид, «История Пелопоннесской войны», кн. 8, 87.*

Κακὸν ἰμπερφέκτ οτ εἰμί и κακὸν αοριστ (υποτребительный) οτ ἴημι? Δαῖτε οεенку личности, упоминаемой в вышеприведённом отрывке, его характеристику в сравнении с современным ему сатрапом, расскажите о его влиянии на ход войны и судьбу Алкивиада.

Και την μεν Κλωθῷ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐφαπτομένην συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου την ἔξω περιφορὰν, διαλείπουσαν χρόνον, την δε Ἄτροπτον τῇ ἀριστερᾷ τας ἐντος αὐ ὡσαύτως. Την δε Λάχεσιν ἐν μέρει ἐκατέρας τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι. Σφᾶς οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθύσ δεῖν ἰέναι προς την Λάχεσιν. Προφήτην οὖν τινα σφᾶς πρῶτον μεν ἐν τάξει διαστήσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆσ Λαχέσεωσ γονάτων κλήρους τε και βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπὶ τι βῆμα ὑψηλόν εἶπεῖν- “Ἀνάγκησ θυγατρὸσ κόρησ Λαχέσεωσ λόγос. Ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένουσ θανατηφόρου. Οὐχ ὑμᾶσ δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖσ δαίμονα αἰρήσεσθε. Πρῶτοσ δ' ὁ λαχῶν πρῶτοσ αἰρείσθω βίον ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκησ. Ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον, ἦν τιμῶν και ἀτιμάζων πλέον και ἔλαπτον αὐτῆσ ἕκαστοσ ἔξει. Αἰτία ἐλομένου· Θεὸσ ἀναίτιοσ.” Ταῦτα εἰπόντα ρίψαι ἐπὶ πάντασ τοὺσ κλήρουσ, τὸν δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρείσθαι πλήν οὐ, ἔ δὲ οὐκ ἔαν: τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι ὀπόστος εἰλήχει. μετὰ δὲ τοῦτο αὐθισ τὰ τῶν βίων παραδείγματα εἰσ τὸ πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείῳ τῶν παρόντων. εἶναι δὲ παντοδαπά.*

** Платон, «Государство», 617c – 618a.*

Προследите историческое развитие доктрины, о которой идёт речь в вышеприведённом отрывке. Где ещё Платон употребляет слово παραδείγματα, с какими синонимами, в какой связи?

Οὐκ ἔστι δ' ἀπλοῦν οὐδὲ τὸ πάσχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν φθορά τις ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, τὸ δὲ σωτηρία μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ ὄντος τοῦ δυνάμει ὄντος καὶ ὁμοίου οὕτως ὡς δύναμις ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν· θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἢ οὐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἢ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως. διὸ οὐ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονοῦν, ὅταν φρονῆ, ἀλλοιοῦσθαι, ὡσπερ οὐδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκοδομῆ. τὸ μὲν οὖν εἰς ἐντελέχειαν ἄγειν ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ τὸ νοοῦν καὶ φρονοῦν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἐτέραν ἐπωνυμίαν ἔχειν δίκαιον· τὸ δ' ἐκ δυνάμει ὄντος μανθάνον καὶ λαμβάνον ἐπιστήμην ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ ὄντος καὶ διδασκαλικοῦ ἤτοι οὐδὲ πάσχειν φατέον, ὡσπερ εἴρηται, ἢ δύο τρόπους εἶναι ἀλλοιώσεως, τὴν τε ἐπὶ τὰς στερητικὰς διαθέσεις μεταβολὴν καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἕξεις καὶ τὴν φύσιν. τοῦ δ' αἰσθητικοῦ ἢ μὲν πρώτη μεταβολὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ γεννῶντος, ὅταν δὲ γεννηθῆ, ἔχει ἤδη, ὡσπερ ἐπιστήμην, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. τὸ κατ' ἐνέργειαν δὲ ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν· διαφέρει δέ, ὅτι τοῦ μὲν τὰ ποιητικὰ τῆς ἐνεργείας ἕξωθεν, τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ἀκουστόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητῶν. αἴτιον δ' ὅτι τῶν καθ' ἕκαστον ἢ κατ' ἐνέργειαν αἴσθησις, ἢ δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου· ταῦτα δ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστὶ τῇ ψυχῇ. διὸ νοῆσαι μὲν ἐπ' αὐτῷ, ὁπότε βούληται, αἰσθάνεσθαι δ' οὐκ ἐπ' αὐτῷ· ἀναγκαῖον γὰρ ὑπάρχειν τὸ αἰσθητόν. ὁμοίως δὲ τοῦτο ἔχει κὰν ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς τῶν αἰσθητῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι τὰ αἰσθητὰ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ τῶν ἕξωθεν.*

** Αριστοτελῆς, «Ὁ ἀνθρώπος», 417 b2.*

Как и, очевидно, из-за какой ошибки Цицерон переводит ἐντελεχείᾳ? Дайте определение этого термина.

Какой греческий философ впервые ввел различие между τῶν καθ' ἕκαστον и τῶν καθόλου? Как в этом вопросе система Аристотеля, по-видимому, соприкасается с системой Платона?

πάντοθεν ἐκ κλισίων· ἐπὶ δ' ἀνὴρ ἐσθλὸς ὀρώρει
Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἴδομενῆος.
οἱ δ' ἴσαν ὑλοτόμους πελέκεας ἐν χερσὶν ἔχοντες
σειράς τ' εὐπλέκτους· πρὸ δ' ἄρ' οὐρήες κίον αὐτῶν.
πολλὰ δ' ἄναντα κάταντα πάραντά τε δόχμιά τ' ἦλθον·
ἀλλ' ὅτε δὴ κνημοὺς προσέβαν πολυπίδακος Ἴδης,
αὐτίκ' ἄρα δρυὺς ὑψικόμους ταναήκει χαλκῶ
τάμνον ἐπειγόμενοι· ταὶ δὲ μεγάλα κτυπέουσαι
πίπτον· τὰς μὲν ἔπειτα διαπλήσσοντες Ἀχαιοὶ
ἔκδεον ἡμιόνων· ταὶ δὲ χθόνα ποσσι δατεῦντο
ἐλδόμεναι πεδίοιο διὰ ῥωπήϊα πυκνά.
πάντες δ' ὑλοτόμοι φιτροὺς φέρον· ὥς γὰρ ἀνώγει
Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἴδομενῆος.
κάδ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς βάλλον ἐπισχερώ, ἔνθ' ἄρ' Ἀχιλλεύς
φράσσατο Πατρόκλω μέγα ἠρίον ἠδὲ οἱ αὐτῶ.

Гомер, «Илиада», песнь 23.

Καкое мнение относительно состояния мёртвых преобладало, по-видимому, в эпоху Гомера, а какое – в эпоху Пиндара и Софокла?

Как образовано слово **θέσκελον**? Приведите примеры подобных сложных слов.

Μενέλ. Καίτοι κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς ὄντα δημότην
μηδὲν δικαιοῦν τῶν ἐφεστώτων κλύειν.
οὐ γὰρ ποτ' οὔτ' ἂν ἐν πόλει νόμοι καλῶς
φέροιεντ' ἂν, ἔνθα μὴ καθεστήκη δέος,
οὔτ' ἂν στρατὸς γε σωφρόνως ἄρχοιτ' ἔτι,
μηδὲν φόβου πρόβλημα μηδ' αἰδοῦς ἔχων.
ἀλλ' ἄνδρα χρή, κἂν σῶμα γεννήσῃ μέγα,
δοκεῖν πεσεῖν ἂν κἂν ἀπὸ σμικροῦ κακοῦ.
δέος γὰρ ὧ πρόσεστιν αἰσχύνῃ θ' ὁμοῦ,
σωτηρίαν ἔχοντα τόνδ' ἐπίστασο·
ὅπου δ' ὑβρίζειν δρᾶν θ' ἂ βούλεται παρῆ,

ταύτην νόμιζε τὴν πόλιν χρόνῳ ποτὲ
ἐξ οὐρίων δραμοῦσαν εἰς βυθὸν πεσεῖν.
ἀλλ' ἐστάτω μοι καὶ δέος τι καίριον,
καὶ μὴ δοκῶμεν δρῶντες ἄν ἡδῶμεθα
οὐκ ἀντιπίσειν αὐθις ἄν λυπώμεθα.
ἔρπει παραλλάξ ταῦτα. πρόσθεν οὗτος ἦν
αἴθων ὑβριστῆς, νῦν δ' ἐγὼ μέγ' αὖ φρονῶ.
Софокл, «Аякс».

ἀλλ' ἐστάτω μοι καὶ δέος. Как (по Плутарху) этот принцип понимали в городе Мелелая?

ΠΗ Χαλᾶν κελεύω δεσμὰ πρὶν κλαίειν τινά,
καὶ τῆσδε χεῖρας διπτύχους ἀνιέναι.
ΜΕ ἐγὼ δ' ἀπαυδῶ τᾶλλα τ' οὐχ ἤσσω σέθεν
καὶ τῆσδε πολλῶ κυριώτερος γεγώς.
ΠΗ πῶς; ἦ τὸν ἄμὸν οἶκον οἰκήσεις μολῶν
δεῦρ'; Οὐχ ἄλις σοι τῶν κατὰ Σπάρτην κρατεῖν;
ΜΕ εἰλὸν νιν αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας ἐγώ.
ΠΗ οὐμὸς δέ γ' αὐτὴν ἔλαβε παῖς παιδὸς γέρας.
ΜΕ οὐκ οὐκ ἐκείνου τὰμὰ τὰκείνου τ' ἐμά;
ΠΗ δρᾶν εὖ, κακῶς δ' οὐ, μηδ' ἀποκτείνειν βία.
ΜΕ ὡς τήνδ' ἀπάξεις οὐποτ' ἐξ ἐμῆς χερός.
ΠΗ σκήπτρω γε τῷδε σὸν καθαιμάξας κάρα.
ΜΕ ψαῦσόν θ', ἴν' εἰδῆς, καὶ πέλας πρόσσελθέ μου.
Еврипид, «Андромаха».

ΦΙ ὦδὶ κελεύεις κατακλινῆναι;
ΒΔ μηδαμῶς.
ΦΙ πῶς δαί;
ΒΔ τὰ γόνατ' ἔκτεινε καὶ γυμναστικῶς

ὕγρον χύτλασον σεαυτὸν ἐν τοῖς στρώμασιν.
ἔπειτ' ἐπαίνεσόν τι τῶν χαλκωμάτων,
ὄροφὴν θέασαι, κρεκάδι' αὐλῆς θαύμασον·
ὑδωρ κατὰ χειρός· τὰς τραπέζας ἐσφέρειν·
δειπνοῦμεν· ἀπονενίμεθ'· ἤδη σπένδομεν.

ΦΙ πρὸς τῶν θεῶν ἐνύπνιον ἐστιώμεθα;

ΒΔ αὐλητρίς ἐνεφύσησεν· οἱ δὲ συμπόται
εἰσὶν Θέωρος Αἰσχίνης Φᾶνος Κλέων,
ξένος τις ἕτερος πρὸς κεφαλῆς Ἀκέστορος.
τούτοις ξυνὼν τὰ σκόλι' ὅπως δέξει καλῶς.

ΦΙ ἄληθες; ὡς οὐδεὶς Διακρίων δέξεται.

ΒΔ ἐγὼ εἴσομαι· καὶ δὴ γάρ εἰμ' ἐγὼ Κλέων,
ἄδω δὲ πρῶτος Ἀρμοδίου· δέξαι δὲ σύ.

Аристофан, «Осы».

ὡς οὐδεὶς Διακρίων. В чём здесь смысл? Какая пародия на σκόλιον ἐστὶν ἐν Αἰσχύλῳ ἀναφέρεται
Αἰσχύλου? Что подразумевается под ἄδω Ἀρμοδίου?

ἐκράτησε δὲ καὶ ποθ' Ἑλλανα στρατὸν Πυθῶνι, τύχῃ τε μολῶν
καὶ τὸν Ἴσθμοῖ καὶ Νεμέῃ στέφανον, Μοῖσαισὶ τ' ἔδωκ' ἀρόσαι
τρὶς μὲν ἐν πόντοιο πύλαισι λαχῶν,
τρὶς δὲ καὶ σεμνοῖς δαπέδοις ἐν Ἀδραστείῳ νόμῳ.
Ζεῦ πάτερ, τῶν μὰν ἔραται φρενί, σιγᾷ οἱ στόμα· πᾶν δὲ τέλος
ἐν τῶν ἔργων· οὐδ', ἀμόχθῳ καρδίᾳ προσφέρων τόλμαν, παραιτεῖται χάριν·
γνώτ' αἰεὶδω οἱ τε καὶ ὅστις ἀμιλλᾶται περὶ
ἐσχάτων ἄθλων κορυφαῖς· ὕπατον δ' ἔσχεν Πίσσα
Ἡρακλέος τεθμόν· ἀδείαι γε μὲν ἀμβολάδαν
ἐν τελεταῖς δις Ἀθαναίων νιν ὀμφαῖ
κώμασαν· γαῖα δὲ καυθεῖσα πυρὶ καρπὸς ἐλαίας
ἔμολεν Ἡρας τὸν εὐάνορα λαὸν ἐν ἀγγέων ἔρκεσιν παμποικίλοις.

Пиндар, Немейские Оды, X.

Объясните ἀμβολάδαν, τελεταῖς, ὄμφαι.

γαῖα δὲ κ. τ. λ. Какое современное открытие иллюстрирует этот отрывок?

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы два с половиной часа

Переведите на греческий ямбами:

I do entreat you, go not, noble guests :
What although tyranny and impious hate
Stand sheltered by a father's hoary hair?
What if 'tis he who clothed us in these limbs
Who tortures them and triumphs? What if we,
The desolate and the dead, were his own flesh,
His children and his wife, whom he is bound
To love and shelter? Shall we therefore find
No refuge in this merciless wide world?
Oh, think what deep wrongs must have blotted out
First love, then reverence, in a child's prone mind,
Till it thus vanquish shame and fear? Oh think!
I have borne much, and kissed the sacred hand
Which crushed us to the earth, and thought its stroke
Was perhaps some paternal chastisement
Have excused much, doubted, and when no doubt
Remained, have sought by patience, love and tears,
To soften him; and when this could not be,
I have knelt down through the long sleepless nights
And lifted up to God, the Father of all,
Passionate prayers ; and when these were not heard
I have still borne: until I meet you here,
Princes and kinsmen, at this hideous feast
Given at my brother's death. Two yet remain,
His wife remains and I, whom if ye save not,
Ye soon may share such merriment again
As fathers make over their children's graves.*

** отрывок из трагедии Перси Биши Шелли «Ченчи», акт I, сцена III.*

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы три часа

Переведите, с пояснениями, если необходимо:

Delectum consulum M. Postumii Pyrgensis cum magno prope motu rerum factum impediit. Publicanus erat Postumius, qui multis annis parem fraude auaritiaque neminem in civitate habuerat praeter T. Pomponium Veientanum, quem populantem temere agros in Lucanis ductu Hannonis priore anno ceperant Carthaginenses. Hi, quia publicum periculum erat a vi tempestatis in iis quae portarentur ad exercitus et ementiti erant falsa naufragia et ea ipsa quae vera renuntiaverant fraude ipsorum facta erant non casu. In veteres quassasque naves paucis et parvi pretii rebus impositis, cum mersissent eas in alto exceptis in praeparatas scaphas nautis, multiplices fuisse merces ementiebantur. Ea fraus indicata M. Aemilio praetori priore anno fuerat ac per eum ad senatum delata nec tamen ullo senatus consulto notata, quia patres ordinem publicanorum in tali tempore offensum nolebant. Populus severior vindex fraudis erat; excitatique tandem duo tribuni plebis, Sp. et L. Caruilii, cum rem inuisam infamemque cernerent, ducentum milium aeris multam M. Postumio dixerunt. Cui certandae cum dies advenisset conciliumque tam frequens plebis adesset ut multitudinem area Capitolii vix caperet, perorata causa una spes videbatur esse si C. Seruilius Casca tribunus plebis, qui propinquus cognatusque Postumio erat, priusquam ad suffragium vocarentur intercessisset. Testibus datis tribuni populum summovertunt? sitellaque allata est ut sortirentur ubi Latini suffragium ferrent. Interim publicani instare Cascae ut concilio diem eximeret. Populus reclamare: et forte in cornu primus sedebat Casca, cui simul metus pudorque animum versabat. Cum in eo parum praesidii esset, turbandae rei causa publicani per vacuum summoto locum cuneo irruerunt iurgantes simul cum populo tribunisque. Nec procul dimicatione res erat cum Fulvius consul tribunis 'nonne videtis' inquit 'vos in ordinem coactos esse et rem ad seditionem spectare, nisi propere dimittitis plebis concilium? Plebe dimissa senatus vocatur et consules referunt de concilio plebis turbato vi atque audacia publicanorum.*

** Тут Ливий, «История Рима от основания города», кн. XXV, 3 – 4.*

Cum venissent ad Vada Volaterrana quae nominantur, vident perfamiliarem Naevi, qui ex Gallia pueros venalis isti adducebat, L. Publicium; qui, ut Romam venit, narrat Naevio quo in loco viderit Quinctium. Quod nisi ex Publicio narratum Naevio, esset non tam citi res in contentionem venisset. Tum Naevius pueros circum amicos dimittit ipse suos necessarios ab atriis Liciniis et a faucibus macelli corrogat ut ad tabulam Sextiam sibi adsint hora secunda postridie. Veniunt frequentes. Testificatur iste P. Quinctium non stitisse, et se stitisse; Tabulae maxime signis hominum nobilium consignantur, disceditur. Postulat a Burrieno praetore Naevius ut ex edicto bona possidere liceat; iussit bona proscribi eius quicum familiaritas fuerat, societas erat, adfinitas liberis istius vivis divelli nullo modo poterat. Qua ex re intellegi facile potuit nullum esse officium tam sanctum atque sollemne quod non avaritia comminuere ac violare soleat. Libellos Sex. Alfenus, procurator P. Quincti, familiaris et propinquus Sex. Naevi, deicit, servolum unum quem iste prederat abducit, denuntiat sese procuratorem esse, istum aequum esse famae fortunisque P. Quincti consulere et adventum eius exspectare; quod si facere nolit atque imbiberit eius modi rationibus illum ad suas condiciones perducere, sese nihil precari et, si quid agere velit, iudicio defendere. Haec dum Romae geruntur, Quinctius interea contra ius, consuetudinem, edicta praetorum de saltu agroque communi a

servis communibus vi detruditur.*

** Марк Туллий Цицерон, «В защиту Квинкция», VI.*

Inspiciamus, si placet, exta primum. Persuaderi igitur cuiquam potest ea, quae significari dicuntur extis, cognita esse ab haruspibus observatione diuturna? Quam diuturna ista fuit? Aut quam longinquo tempore observari potuit? Aut quo modo est contata inter ipsos, quae pars inimica, quae pars familiaris esset, quod fissum periculum, quod commodum aliquod ostenderet? Certe si est in extis aliqua vis quae declaret futura, necesse est eam aut cum rerum natura esse coniunctam aut conformari quodam modo numine deorum vique divina. Cum rerum natura, tanta tamque praeclara, in omnes partes motusque diffusa, quid habere potest commune non dicam gallinaceum fel (sunt enim qui vel argutissima haec exta esse dicant), sed tauri opimi iecur aut cor aut pulmo quid habet naturale, quod declarare possit quid futurum sit? Democritus tamen non inscite nugatur, ut physicus, quo genere nihil adrogantius: "quod est ante pedes nemo spectat, caeli scrutantur plagas". Verum is tamen habitu extorum et colore declarari censet haec dumtaxat: pabuli genus et earum rerum, quas terra procreet, vel ubertatem vel tenuitatem; salubritatem etiam aut pestilentiam extis significari putat. O mortalem beatum, cui certo scio ludum numquam defuisse! Huncine hominem tantis delectatum esse nugis, ut non videret tum futurum id veri simile, si omnium pecudum exta eodem tempore eundem habitum se coloremque converterent? Sed si eadem hora aliae pecudis iecur nitidum atque plenum est, aliae horridum et exile, quid est quod declarari possit habitu extorum et colore? An hoc eiusdem modi est quale Pherecydeum illud quod est a te dictum, qui, cum aquam ex puteo vidisset haustam, terrae motum dixit futurum? Parum, credo, impudenter, quod, cum factus est motus, dicere audent quae vis id effecerit; etiamne futurum esse aquae iugis colore praesentiunt? Multa istius modi dicuntur in scholis, sed credere omnia vide ne non sit necesse. Verum sint sane ista Democritea vera; quando ea nos extis exquirimus? Aut quando aliquid eius modi ab haruspice inspectis extis audivimus? Ab aqua aut ab igni pericula monent; tum hereditates, tum damna denuntiant; fissum familiare et vitale tractant; caput iecoris ex omni parte diligentissime considerant; si vero id non est inventum, nihil putant accidere potuisse tristius.*

** Марк Туллий Цицерон, «О ведовстве», кн. 2.*

Каковы были взгляды Демокрита на происхождение и строение мира? Какими латинскими философами они были восприняты, и какими аргументами их опровергает Цицерон?

Ante tempus excisae Numantiae praeclara in Hispania militia D. Bruti fuit, qui penetratis omnibus Hispaniae gentibus ingenti vi hominum urbiumque potitus numero, aditis quae vix audita erant, Gallaeci cognomen meruit. Et ante eum paucis annis tam severum illius Q. Macedonici in his gentibus imperium fuit, ut, cum. Urbem Contrebiam nomine in Hispania oppugnaret, pulsas praecipiti loco quinque cohortes legionarias eodem protinus subire iuberet, facientibusque omnibus in procinctu testamenta, velut ad certam mortem eundem foret, non deterritus proposito, quem moriturum miserat militem victorem recepit: tantum effecit mixtus timori pudor spesque desperatione quaesita. Hic virtute ac severitate facti, at Fabius Aemilianus Pauli exemplo disciplina in Hispania fuit clarissimus. Decem deinde interpositis annis, qui Ti. Graccum idem Gaium fratrem eius occupavit furor, tam virtutibus eius omnibus quam huic errori similem, ingenio etiam

eloquentiaque longe praestantior. Qui cum summa quiete animi civitatis princeps esse posset, vel vindicandae fraternae mortis gratia vel praemuniendae regalis potentiae eiusdem exempli tribunatum ingressus, longe maiora et aciora petens dabat civitatem omnibus Italicis, extendebat eam paene usque Alpibus, dividebat agros, vetabat quemquam civem plus quingentis iugeribus habere, quod aliquando lege Licinia cautum erat, nova constituere portoria, novis coloniis replebat provincias, iudicia a senatu transferre ad equites, frumentum plebi dari instituerat; nihil immotum, nihil tranquillum, nihil quietum, nihil denique in eodem statu relinquebat; quin alterum etiam continuavit tribunatum.*

* Гай Веллей Патеркул, «Римская история», кн. 2.

Каким было принятие Лициниевых законов? Объясните «*Classem procinctam extra pomerium videre religio est*». – Gell. x. 15.

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы два с половиной часа

Переведите на греческий прозой:

It is evident to any one who takes a survey of the objects of human knowledge, that they are either ideas actually imprinted on the senses, or else such as are perceived by attending to the passions and operations of the mind, or lastly ideas formed by help of memory and imagination, either compounding, dividing, or barely representing, those originally perceived in the aforesaid ways. By sight I have the ideas of light and colors, with their several degrees and variations. By touch I perceive, for example, hard and soft, heat and cold, motion and resistance, and of all these more and less either as to quantity or degree. Smelling furnishes me with odors, the palate with tastes, and hearing conveys sounds to the mind in all their variety of tone and composition. And as several of these are observed to accompany each other, they come to be marked by one name and so to be reputed as one thing. Thus, for example, a certain color, taste, smell, figure, and consistence having been observed to go together, are accounted one distinct thing, signified by the name "apple." Other collections of ideas constitute a stone, a tree, a book, and the like sensible things; which, as they are pleasing or disagreeable, excite the passions of love, hatred, joy, grief, and so forth.

The Principles of Human Knowledge. Bishop Berkeley («Принципы человеческого знания», епископ Беркли).

Flaminius was through life the enemy of the aristocratical party; and our accounts of those times come from writers whose feelings were highly aristocratical. Besides his defeat and death at Thrasymenus made the Romans in general unfriendly to his memory; as natural pride is always ready to ascribe disasters in war to the incapacity either of the general or the government. But Flaminius was a brave and honest man, over confident it is true, and over vehement, but neither a demagogue nor a mere blind partizan. Like many others of the noblest of the plebians, he was impatient of that craft of augury which he well knew was no genuine and simple-hearted superstition, but an engine of aristocratical policy, used by the nobility against those whom they

hated or feared, yet the time was not come when the people at large saw this equally ; and therefore Flaminius shared the fate, and incurred the blame, of those premature reformers, who, putting the sickle to the corn before it is ripe, reap only mischief to themselves, and obtain no fruit for the world.

Arnold's History of Rome, Vol. III p. 33. («История Рима» Т. Арнольда, т. III стр. 33).

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы три часа

Переведите на английский, дайте пояснения, проиллюстрируйте примерами:

Qualis coena tamen? vinum quod succida nolit
Lana pati: de conviva Corybanta videbis.
Jurgia proludunt: sed mox et pocula torques
Saucius, et rubra deterges vulnera mappa:
Inter vos quoties, libertorumque cohortem
Pugna Saguntina fervet commissa lageua
Ipse capillato diffusum consule potat
Calcatamque tenet bellis socialismis uvam,
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.
Cras bibet Albanis aliquid de montibus, ant de
Setinis, cujus patriam, titulumque senectus
Delevit inulta veteris fuligine testae:
Quale coronati Thrasea, Helvidiusque bibebant,
Brutorum et Cassi natalibus. Ipse capaces
Heliadum crustas, et inaequales beryllo
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum;
Vel si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, unguesque observet acutos:
Da veniam, prseclara illic laudatur iaspis;
Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
A digitis; quas in vaginae fronte solebat
Ponere zelotypo juvenis prselatus Hiarbae.
Tu Beneventani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
Quassatum, et rupto poscentern sulphura vitro.*

* Децим Юний Ювенал, сатира 5.

Lupis et agnis quanta Sortito obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Hibericis peruste funibus latus
Et crura dura compede.

Licet superbus ambules pecunia,
 Fortuna non mutat genus.
 Videsne, sacram metiente te viam
 Cum bis trium ulnarum toga,
 Ut ora vertat huc et huc euntium
 Liberrima indignatio?
 Sectus flagellis hic triumviralibus
 Praeconis ad fastidium
 Arat Falerni mille fundi iugera
 Et Appiam mannis terit
 Sedilibusque magnus in primis eques
 Othone contempto sedet.
 Quid attinet tot ora navium gravi
 Rostrata duci pondere
 Contra latrones atque servilem manum
 Hoc, hoc tribuno militum?''*

*Квинт Гораций Флакк, Эподы, IV.

{Do.} Mirabar si tu mihi quidquam adferres novi. {An.} Hei,
 metuo lenonem ne quid . . {Ge.} Suo capiti fuat.
 {Ph.} Non mihi credis? {Do.} Hariolare. {Ph.} Sin fidem do? {Do.} Fabulae!
 {Ph.} Foeneratum istuc beneficium pulchre tibi dices. {Do.} Logi!
 {Ph.} Crede mi, gaudebis facto: verum hercle hoc est. {Do.} Somnia!
 {Ph.} Experire: non est longum. {Do.} Cantilenam eandem canis.
 {Ph.} Tu cognatus, tu parens, tu amicus, tu . . . {Do.} Garri modo.
 {Ph.} Adeon ingenio esse duro te atque inexorabili
 Ut neque misericordia neque precibus molliri queas!
 {Do.} Adeon te esse incogitantem atque inpudentem, Phaedria,
 Ut phaleratis dictis ducas me et meam ductes gratis?
 {An.} Miseritum est. {Ph.} Hei, veris vincor! {Ge.} Quam uterque est similis sui!
 {Ph.} Neque, Antipho alia cum occupatus esset sollicitudine,
 Tum hoc esse mihi objectum malum& {An.} Ah, quid istuc autem est Phaedria?
 {Ph.} O fortunatissime Antipho. {An.} Egone? {Ph.} Quoi quod amas, domi''st;
 Nec cum hujus modi umquam usus venit ut conflictares malo.
 {An.} Min domi''st? immo, id quod aiunt, auribus teneo lupum;
 [Nam neque quo pacto a me amittam, neque, uti retineam, scio.]
 {Do.} Ipsum istuc mi in hoc est. {An.} Heia ne parum leno sies.
 Numquid hic confecit? {Ph.} Hicine? quod homo inhumanissimus,
 Pamphilam meam vendidit. {An.} Quid? vendidit? {Ge.} Ain'' vendidit?
 {Ph.} Vendidit. {Do.} Quam indignum facinus, ancillam aere emptam suo!
 {Ph.} Nequeo exorare, ut me maneat et cum illo ut mutet fidem
 Triduom hoc, dum id, quod est promissum, ab amicis argentum aufero.
 Si non tum dedero, unam praeterea horam ne oppertus sict.*

* Публий Теренций Афр, «Формион».

Illae autem, paribus quas fulgere cernis in armis,
Concordes animae nunc et dum nocte prementur,
Heu! quantum inter se bellum, si lumina vitae
Attigerint, quantas acies stragemque ciebunt,
Aggeribus socer Alpinis atque arce Monoeci
Descendens, gener adversis instructus Eois.
Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella
Neu patriae validas in viscera vertite vires;
Tuque prior, tu parce, genus qui duces Olympo,
Projice tela manu, sanguis meus. –
Ille triumphata Capitolia ad alta Corintho
Victor aget currum, caesis insignis Achivis.
Eruet ille Argos Agamemnoniasque Mycenae
Ipsamque Aeaciden, genus armipotens Achilli,
Ultus avos Troiae templa et temerata Minervae.
Quis te, magne Cato, tacitum, aut te, Cosse, relinquat?
Quis Gracchi genus, aut geminos, duo fulmina belli,
Scipiadas, cladem Libyae, parvoque potentem
Fabricium vel te sulco, Serrane, serentem
Quo fessum rapitis, Fabii? tu maximus ille es,
Unus qui nobis cunctando restituis rem.*

* *Публий Вергилий Марон, «Энеида», кн. 6.*

Nunc ea quae nobis membrorum dextera pars est,
In speculis fit ut in laeva videatur, eo quod
Planitiem ad speculi veniens cum offendit imago,
Non convertitur incolumis, sed recta retrorsum
Sic eliditur, ut si quis, prius arida quam sit
Cretea persona, adlidat pilaeve trabive,
Atque ea continuo rectam si fronte figuram
Servet et elisam retro sese exprimat ipsa.
Fiet ut, ante oculus fuerit qui dexter, ut idem
Nunc sit laevus et e laevo sit mutua dexter.
Fit quoque de speculo in speculum ut tradatur imago,
Quinque etiam sex ut fieri simulacra suerint.
Nam quae cumque retro parte interiore latebunt,
Inde tamen, quamvis torte penitusque remota,
Omnia per flexos aditus educta licebit
Pluribus haec speculis videantur in aedibus esse.*

Тит Лукреций Кар, «О природе вещей», кн. IV.

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы полтора часа

Переведите на английский:

Turbatus his Nero et propinquo die, quo quartum decimum aetatis annum Britannicus explebat, volutare secum modo matris violentiam, modo ipsius indolem, levi quidem experimento nuper cognitam, quo tamen favorem late quaesivisset. Festis Saturno diebus inter alia aequalium ludicra regnum lusu sortientium evenerat ea sors Neroni. Igitur ceteris diversa nec ruborem adlatura: ubi Britannico iussit exsurgeret progressusque in medium cantum aliquem inciperet, inrisum ex eo sperans pueri sobrios quoque convictus, nedum temulentos ignorantis, ille constanter exorsus est carmen, quo evolutum eum sede patria rebusque summis significabatur. Unde orta miseratio, manifestior quia dissimulationem nox et lascivia exemerat. Nero intellecta invidia odium intendit; urgentibusque Agrippinae minis, quia nullum crimen neque iubere caedem fratris palam audebat, occulta molitur pararique venenum iubet, ministro Pollione Iulio praetoriae cohortis tribuno, cuius cura attinebatur damnata veneficii nomine Locusta, multa scelerum fama. nam ut proximus quisque Britannico neque fas neque fidem pensi haberet, olim provisum erat.*

* Публий Корнелий Тацит, «Анналы», кн. XIII.

Объясните и проиллюстрируйте примерами regnum lusu sortientium.
Какие ещё обычаи были распространены на пиру?

Tranquillus contubernalis meus vult emere agellum, quem venditare amicus tuus dicitur. Rogo cures, quanti aequum est emat; ita enim delectabit emisse. Nam mala emptio semper ingrata, eo maxime quod exprobrare stultitiam domino videtur. In hoc autem agello, si modo arriserit pretium, Tranquilli mei stomachum multa sollicitant, vicinitas urbis, opportunitas viae, mediocritas villae, modus ruris, qui avocet magis quam dstringat. Scholasticis porro dominis, ut hic est, sufficit abunde tantum soli, ut relevare caput, reficere oculos, reptare per limitem unamque semitam terere omnesque viteculas suas nosse et numerare arbusculas possint. Haec tibi exposui, quo magis scires, quantum esset ille mihi ego tibi debiturus, si praediolum istud, quod commendatur his dotibus, tam salubriter emerit ut paenitentiae locum non relinquat. Vale.*

* Плиний Младший (Гай Плиний Цецилий Секунд), Письма, кн. I, 24.

Нос agello, praediolum istud. Почему меняется указательное местоимение?

Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы полтора часа

Переведите:

AMP. Non audivisti, amabo,
quo pacto leno clanculum nos hinc auferre voluit
in Siciliam et quidquid domi fuit in navem imposivit?
Ea nunc perierunt omnia. TRACH. Oh, Neptune lepide, salve,
nec te aleator nullus est sapientior; profecto
nimis lepide jecisti bolum: perjurum perdidisti.
Sed nunc ubi est leno Labrax? AMP. Perit potando, opinor.
Neptunus magnis poculis hac nocte eum invitavit.
TRACH. Credo hercle ἀναγκάϊως datum quod biberet. Ut ego amo te,
mea Ampelisca, ut dulcis es, ut mulsa dicta dicis.
Sed tu et Palaestra quomodo salvae estis? AMP. Scibis faxo.
Et navi timidae ambae in scapham insiluimus, quia videmus
ad saxa navem ferrier; properans exsolvi restim,
dum illi timent; nos cum scapha tempestas dextrovorsum
differt ab illis. Itaque nos ventisque fluctibusque
jactatae exemplis plurimis miserae perpetuam noctem;
vix hodie ad litus pertulit nos ventus exanimatas.
TRACH. Novi, Neptunus ita solet, quamvis fastidiosus
Aedilis est: si quae improbae sunt merces, jactat omnis.
AMP. Vae capiti atque aetati tuae. TRACH. Tuo, mea Ampelisca.
Scivi lenonem facere hoc, quod fecit, saepe dixi.
*Capillum promittam optimum est occipiamque hariolari.**

** Tum Макций Плавт, «Канат».*

Alma Pales, faveas pastoria sacra canenti,
Prosequor officio si tua festa meo.
Certe ego de vitulo cinerem stipulasque fabalis
Saepe tuli plena, *februa casta, manu;*
Certe ego transilui positas ter in ordine flammis,
Udaque roratas laurea misit aquas.

* * * * *

His dea placanda est: haec tu conversus ad ortus
Dic quater, et vivo perlue rore manus.
Tum licet adposita, veluti cratere, camella
Lac niveum potes, purpureamque saram;
Moxque per ardentes stipulae crepitantis acervos
Traicias celeri strenua membra pede.
Expositus mos est; moris mihi restat origo.
Turba facit dubium coeptaque nostra tenet.

Omnia purgat edax ignis vitiumque metallis
Excoquit: idcirco cum duce purgat oves.
An, quia cunctarum contraria semina rerum
Sunt duo discordes, ignis et unda, dei,
Junxerunt elementa patres, aptumque putarunt
Ignibus et sparsa tangere corpus aqua?
*An, quod in his vitae causa est, haec perdidit exul:
His nova fit conjunx, haec duo magna putant?**

* *Публий Овидий Назон, «Фасты», кн. IV.*

Поясните выделенные слова или строки.

Κλασσικησικη Τραϊπος
Φεβραλ 1845
Προδολητηλνηση ραβοτη πολτορα ρασα

Περεβεδιτε να αγγλιησικησικη, δαητε ποησνησηη, προηλλουστρηουητε προημεραμη:

Ἔστι γὰρ εἷς μὲν ὃν οἶεται τεχνικῶς ἔχειν αὐτῷ λόγος περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου. Νόμος ἐστὶ, φησὶν, ἐὰν ἀξίως ἢ βουλή δοκῇ βουλευσαὶ δωρεῖας, διδόναι τὸν δῆμον τὴν δωρεῖαν αὐτῇ. Ταῦτ' ἐπήρετο, φησὶν, ὁ ἐπιστάτης, διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, ἔδοξεν. Οὐδὲν δεῖ, φησὶ, προβουλεύματος ἐνταῦθα· κατὰ γὰρ νόμον ἦν τὰ γινόμενα. Ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦναντίον οἶομαι, νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδόξειν, περὶ τούτων δεῖν τὰ προβουλεύματ' ἐκφέρειν μόνων περὶ ὧν κελεύουσιν οἱ νόμοι, ἐπεὶ περὶ ὧν γε μὴ κείνται νόμοι οὐδὲ γράφειν τὴν ἀρχὴν προσήκει οὐδὲ ἐν δήπου. Φησὶ τοίνυν τοῦτον ἀπάσας τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλάς, ὅσαι πῶποτ' ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρεῖαν, καὶ οὐδὲ μιᾷ γεγενῆσθαι προβούλευμα πῶποτε. Ἐγὼ δ' οἶομαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τοῦτο τοιοῦτ' ἐστὶν τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τάναντία, οὐχ ὅτι πολλακὶς ἡμάρτηται δήπου πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀρκτέον, ὡς ὁ νόμος κελεύει, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν ἀπὸ σοῦ πρώτου. Σὺ δὲ μὴ λέγ' ὡς γέγονεν τοῦτο πολλακὶς, ἀλλ' ὡς οὕτω προσήκει γίνεσθαι. Οὐ γὰρ εἴ τι πῶποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἀλίσκοιο· ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων προήλω, σὺ τὰδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἂν σὺ νῦν δίκην δῶς, ἄλλος οὐ γράψει.*

* *Δεμοσφεν, «Προτιβ Ανδρотиона ο ναрушениη ζαконоβ».*

Ἡ δὲ ἀπόνοιά ἐστιν ὑπομονὴ αἰσχροῶν ἔργων καὶ λόγων, ὁ δὲ ἀπονεννημένος τοιοῦτός τις, οἷος ὁμόσαι ταχύ, κακῶς ἀκοῦσαι, λοιδορηθῆναι δυναμένοις, τῷ ἦθει ἀγοραῖός τις καὶ ἀνασεσυρμένος καὶ παντοποιός. ἀμέλει δυνατός καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὸν κόρδακα κοῦ προσωπεῖον ἔχων ἐν κωμαστικῷ χορῷ. καὶ ἐν θαύμασι δὲ τοὺς χαλκοὺς ἐκλέγειν καθ' ἕκαστον παριῶν καὶ μάχεσθαι τούτοις τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι καὶ προῖκα θεωρεῖν ἀξιοῦσι. δεινὸς δὲ καὶ πανδοκεῦσαι καὶ πορνοβοσκῆσαι καὶ τελωνῆσαι καὶ μηδεμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμάσαι, ἀλλὰ κηρύπτειν, μαγειρεύειν, κυβεύειν. τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ τὴν αὐτοῦ οἰκίαν. καὶ τούτων ἂν εἶναι δόξειε τῶν περισταμένων τοὺς ὄχλους καὶ προσκαλούντων, μεγάλη τῆ φωνῆ καὶ παρερρωγυῖα λοιδορουμένων καὶ διαλεγομένων πρὸς αὐτούς, καὶ μεταξύ οἱ μὲν προσίασιν, οἱ δὲ ἀπίασι πρὶν ἀκοῦσαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς μὲν τὴν ἀρχὴν, τοῖς δὲ συλλαβὴν, τοῖς δὲ μέρος τοῦ πράγματος λέγει, οὐκ ἄλλως θεωρεῖσθαι ἀξιῶν τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, ἢ ὅταν ᾖ πανήγυρις. ἰκανὸς δὲ καὶ δίκας τὰς μὲν φεύγειν, τὰς δὲ διώκειν, τὰς δὲ ἐξόμνησθαι, ταῖς δὲ παρεῖναι ἔχων ἐχίνον ἐν τῷ προκολπίῳ καὶ ὄρμαθούς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσίν. οὐκ ἀποδοκιμάζει δὲ οὐδ' ἅμα πολλῶν ἀγοραίων στρατηγεῖν καὶ εὐθύς τούτοις δανείζειν καὶ τῆς δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τῆς ἡμέρας πράττεσθαι καὶ ἐφοδεύειν τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἰχθυοπώλια, τὰ ταριχοπώλια, καὶ τοὺς τόκους ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν.*

** Γεοφραστ, «Χαρακтеры», «Отчаянный».*

**Классический Трайпос
Февраль 1845
Продолжительность работы полтора часа**

Переведите на английский прозой:

Φόρκυος δὲ τίς ἐστι λιμὴν, ἀλίοιο γέροντος,
ἐν δήμῳ Ἰθάκης: δύο δὲ προβλήτες ἐν αὐτῷ
ἀκταὶ ἀπορρώγες, λιμένος ποτιπεπτηυῖαι,
αἱ τ' ἀνέμων σκεπώωσι δυσσῆων μέγα κύμα
ἐκτοθεν: ἔντοσθεν δὲ τ' ἄνευ δεσμοῖο μένουσι

νήες εὔσσελμοι, ὄτ' ἂν ὄρμου μέτρον ἴκωνται.
αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη,
ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδές,
ἶρόν νυμφάων αἰ νηϊάδες καλέονται.
ἐν δὲ κρητήρες τε καὶ ἀμφιφορηές ἔασιν
λαῖνοι: ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα. δύω δὲ τέ οἱ θύραι εἰσίν,
αἰ μὲν πρὸς Βορέαο καταίβεται ἀνθρώποισιν,
αἰ δ' αὖ πρὸς Νότου εἰσὶ θεώτεραι: οὐδέ τι κείνη
ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐστίν.*

* Гомер, «Одиссея», песнь 13.

Πроследите различные обозначения δήμος. В чём заключаются различия между δῆμος, πόλις, ἄστυ, и каким латинским словам они соответствуют?

βα

Εἰ τοι κρατοῦσι παῖδες Αἰγυπτου σεθεν
νομῷ πολεῶς, φασκόντες ἐγγυτάτα γενούς
εἶναι, τίς ἀν τοισδ' ἀντιωθῆναι θελοῖ
δεῖ τοι σε φευγεῖν κατὰ νομούς τοὺς οἰκοθεν,
ὥς οὐκ ἐχουσί κυρὸς οὐδὲν ἀμφὶ σου.

χο

μη τι ποτ' οὖν γενοίμαν ὑποχειρίος
κρατεσὶν ἀρσενῶν. ὑπαστρον δὲ τοι
μηχαρ ὀρίζομαι γαμοῦ δυσφρονος
φυγᾶ. χυμμαχον δ' ἔλομενος Δικαν
κρινε σεβας το πρὸς θεων.

βα

οὐκ εὐκριτον το κριμα. μη μ' αἴρου κριτην.
εἶπον δὲ καὶ πρὶν, οὐκ ἀνευ δήμου ταδε
πραχαιμ' ἀν, οὐδε περ κρατῶν, μη καὶ ποτε

ειπη λεως, ει που τι μη τοιον τυχοι,
επηλυδας τιμων απωλεσας πολιν.

χο

αμφοτεροις όμαιμων ταδ' επισκοππει
Ζευς έτερορρεπτης, νεμων εικοτως
αδικα μεν κακοις, όσια δ' εννομοις.
τι τωνδ' εχ ισου ρεπομενων
μεταλγες το δικαιον ερχαι;*

** Εвриπιδ, «Προσительницы».*

Каким метром написана партия хора?

Σφίγγετ', άμαλλοδέται, τὰ δράγματα, μή παριών τις
εΐπη "σύκνοι άνδρες· άπώλετο χούτος ό μισθός."
ές βορέαν άνεμον τās κόρθους ά τομά ύμμιν
ή ζέφυρον βλεπέτω· παιίνεται ό στάχυς ούτως.
σίτον άλοιώντας φεύγειν τὸ μεσαμβρινόν ύπνον·
έκ καλάμας άχυρον τελέθει τημόσδε μάλιστα·
άρχεσθαι δ' άμώντας έγειρομένω κορυδαλλώ
και λήγειν εύδοντος, έλινύσαι δε τὸ καύμα.
εύκτὸς ό τῷ βατράχῳ, παιδες, βίος· ού μελεδαίνει
τὸν τὸ πιεΐν έγχεύντα· πάρεστι γάρ άφθονον αύτῷ.
κάλλιον, ὦ 'πιμελητὰ φιλάργυρε, τὸν φακὸν έψειν,
μή 'πιτάμης τὰν χείρα καταπρίων τὸ κύμινον.*

** Феокрит, 10-я идиллия.*